

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

יסוי, קאהנייש

Varsha, 629 = 1869

י תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

של הקב"ה; צ"ל "כמבני" *τεχνη* (קונסט) מלאכה ותחבולה, עיי"ע.

מרכון (מ"ס ח א) ואעיל יתה (מלכת שבא) בגו מרכונא (פאלאסט) ארמון.

מרכסמן (געוועהנליכער איינגאנג) עיי"ע מרקסמן א.

מרכסמן; *τροξιμα* (סאלאט) כע' מרקסמן ב.

מרמיטא (יו' ר"ס ד) אהן מרימוטא *trompeta* (מ ר א פ פ ע ט א, שאלל) קול.

מרמס (מסהדין יד.) לא תסמכו כו' מטרמסן; הוא כמו מלמסון

τολμησω (פֿרעד, קיהן) עזים ותקיפים, והרי"ש במקום למ"ד.

מרן (פתיח' איכה) לשום כרים על שעדים, מירונן; לדעתי צ"ל

"מרונין" *τρογος* (באָקע, שטורם-באָקע) כשתוף הוראת מלת כרים *κριος* בל"י

לאיל (ווידער, שאַפֿבאָק) ולכלי משחית (מויער-ברעכער), עיי"ע בילדיכין וע' כבש ח.

מרן (מ"י נמד' לא י) בתי מירוניהון; מע' מייר, אויגור שטאַממע

מקומות גבוהים שעקיהם היו כהניהם צופים וכמיירים למעוף העופות.

מרס (ספרי שופטים) ואין ממחין בידו (של מלך) להרחיב לו

מרסיאות; י"ג מרסיאות (שטראַססע) דרכים.

מרף (יו' עלה א) מרופן לעוביה (וואכסען) ענ' גדול וצמיחה.

(ז"ר סט) המרף מצוות ומע"ט כלו.

מרף (יו' מסהדין ז) שלח גנתון כו' מרפון ערק (שלאגען) הכה

אותם, מע' מרף ב. (מסהדין נה.) אתא יונה אמרוף קמיה; פי' הכתה ונדנדה

בכנפיה. (יו' מסהדין ח) בעי מררף על ר' אמי; פי' להכות ולחלוק על דבריו.

מרפא (זרכוס נה:) אמרפא דנחיריה דשמאלא (פֿלעכע) שטח וצד,

מע' מרף ה. **מרפוניטא** (יו' ז"מ ד) סמכיה גבי מרפוניטיה; צ"ל

"מרפוניטיה" *τραπισιτης* (וועכסלער) שולחני.

מרפס (יו' עירוזין ט) ממרפס ועולה ממרפס ויורד (קלעטערן) כמו

"מפס" בש"ס שם (עירוזין כא.) בע' מפס ד.

מרקום (ספרי זכעלותך) לשד השמן זהו לשון מורקום כו' הלייש

והשמן והרבש; צ"ל "נומריקום" עיי"ע (אכגעקירצט) פי' כתוב בר"ת.

מרקוש שעשה לו עץ כעין שרתוע (מוס' קומאס וטהרה ז) עיי"ע תרכוס לקמן.

מרת (ז"ר פג) שהי' מעמיד מוריות לע"ז *torus* (אנהאָהע) במות.

מש (מוספת' ז"ק ט) שרק ומש בפניו כנגד חבירו *tusi* (הוסטען).

ר

יאת (דגריס יז ד) ותתבע יאות (רעכט, גומ).

יובדנא (משלי יא י) וביובדנא דרשיעי (אונטער גאַנג) אבוד.

יבל (עזרא ה יד) והיבל המו להיכלא (פֿיהרען, ברינגען) הנהגה והולכה.

יבלא (איכה ג מח) יבלין דמיא (באָכע) יבלי מים.

יבלא ת' בול עץ (ישעי' מד יט) יבלי אעא (שטיק).

יובלא (ר"ס כו.) קורין לדכרא יובלא (ווידער) איל.

יבלין (ויקרא כז כז) יבלת (ווארצע; געשווירע).

יד (קדושין ה:) ידים שאינן מוכיחות (אַנפֿאַססונג) אחיזה בדבר.

יודן (מ"ס יו) מה יודן ובר מן יודן (דיעזער, דער) זה, דין. ידעוני

ידעוני ל"ם (ויקרא כ כז) או ידעוני .

(מסדרין סה :) זה המניח עצם

ידוע בפיו כו' . רש"י פי' "שם חיה"

ולד"ק הוא מין עוף, וי"א שהוא מין החיה

הגדל מסבורו, עי' תוה"א ח"א הערה ט .

ידיעתא (משלי א ד) ידיעתא ותרתא

(וויססען , ערקענען) דעת .

יהודיקי (יכו' גיטין א) יכתוב במקום

יהודיקי *judicium* (געריכט) מקום המשפט .

יזף (משלי כג ז) ועבדא יוזף לגברא

מופנא (ר' לייהער , שולדנער) לזה, בע' זף א .

יחא (משלי כג כט) דמוחי בעבדותיה

(בעאילען) ממהר .

יחד (ת"י ויקרא עו כו) דמיחד למשכב

עלוי (בעשמימט) ענין הכנה .

יהוד (קדושין פא.) מלקין על היהוד

(אליין זיין , איינזאם) התיחד עם אשה .

יחידא (שופטים יא לד) ולחוד היא יחידא

(איינציג ; אליין , איינזאם) .

(מסדרין פג :) תספורת יחידאה (איינציג

אין איהרער ארט , אויסגעצייכנעט) . יחדי סגולה .

יהם (בראשית ל לה) ומתיחמן במיתיהון

(ערווארטען ; זיך פֿערליבען) .

יחמא (חזקוק ז טו) וזליף ביחמא

(גלושה , גיפֿט) .

יחננא (יכו' שנת ה) עיקר הוא ושמו

יחננא ; נקרא בש"ם (שנת

נד :) חנון (ניעם-וואורץ ?) .

יהם (צמד' א יח) ואתיחסו על זרעיתיהון

(פֿאַמיליע , אבקונפֿט , שמאמם)

מיוחס (עדלער אבקונפֿט) עיי"ע חיים לעיל .

יהף (מכסי' ג) בשעת היהף (היטצע ,

ערמידונג) ענין עייפות .

יוחר (ת' אסתר א ד) יוחרין ובורלין ;

צ"ל , יוחרין" עיי"ע , מין אבן טוב .

י"א (יכו' מסדרין י) י"א סופיה מתחנק

(זאלל זיין) יהיה .

יכה ל"ם (צורעכטווייזען ; ציכטיגען)

ענין תוכחה .

יכול (ברכות לא.) יכול יתפלל אדם כו'

(קאן דאך זיין , קעננען , מאכט

האבען) . (מנחות נג :) כביכול שאפי' בעה"ב אינו יכול .

יליל (פסיק' מד) ואין חפר אוכל אלא

לשון יליל ; בע' אלל ב (קונד-

שאפטען , אויסשפעהען) מלשון ויחפרו לנו .

יומא יומא (טאג) , ונקרא כן גם

השמש (ע"ז לט.) נקמיה להדי

יומא (געגען ד' זאגנע) .

יומחרא ת"י ממחרת (בראשית יט לד)

יומחרא [בקצת נוס'] כמו

"יומא מחרא" (מאָרגענדער טאג) .

ימא (ת"י בראשית לג י) לא תימא כן

(זאגען , שפרעכען) ענין אמירה .

ימינא (בראשית כד מט) ואחפני על

ימינא (רעכטס) . (ניזר ג :) ימין

גופא איקרי שבועה .

ימם (בראשית מט י) יתימסון עממיא

(צערפֿליעסען) .

ינה ל"ם (שמות כג כ) וגר לא תונה

(דריקען , נעקען , בעטריגען) ענין

אנאה .

יניכא בע' יניכא .

יונתא (ת"י בראשית ח ח) ושדר ית

יונתא (טויבע) .

יסוד ל"ם (גירונד , פֿערצוואנדונג) , ד'

יסודות (ברב"א) ; החומרים

שחשבום הקדמונים שמהם נוצרו כל

הנמצאים .

יסיח לי (יכו' כלאים א) ; הוא שם

צמח טרירי [כד] .

יוסמא

[כד] יסיח לי (יכו' כלאים א) וחזרת גלים הם דיגרונן [פי' חסא דאגרונן] ר"ש בריה דר' אמר

אנטוכין

יוסטא (ינו' נדרים ד) אהן יוסטא כו' וחדש בה קמחא; צ"ל, זוסטא" כמו שהוא בירושלמי מגילה א, עיי"ע לעיל.

יוסף (דניאל ד לג) ורבו יתירה הוספת לי (גראסע) עגין רבוי.

יוסופא (ת"י דברים כח סה) יוסף עייניכון (פערדערבען, פער-טיליגען) ענין כליון.

יסור (א) (ת"י ש"א ז) ושני ית לבושיה יסוריה; כמו "אסוריה" (געפענגנים) בית כלא.

יסור (ב) (ברכות ה) יסורים של אהבה ציבטיגונג, ליידיען) ל"ם.

יעד (צ"ק כד.) ליעודי גברא (אנצייגען, ווארנען) העדאה והודעה.

יעי (ת"י שמוס כז ג) ויעוי ומורקוי (שוויפעל) כלי להסיר הדשן.

יפה (א) (ש"צ יד כה) איש יפה (שאן, נומ, געשיקט). (ינו' פסחים ת) ידיו של א' מהן יפות; פי' שומסר לאכול בהן.

יפה (ב) (צ"מ לו.) יפה מנה (ווערטה) שוה.

יפיפיה (מגילה טו.) ד' נשים יפיפיות (שאנע) ל"ם.

יפע (איוב ג ג) ולא תפע עלוי (גלאגן-צען, שיינען).

יציבא (וי"ר ט) חדא אתתא יציבא (שמעהט) מל"ם.

יציע (א) (מ"א ו ה) יציע סביב (געלענדער, גיעבעל פעלד)

כע' אפתא.

יציע (ב) (מוס' צ"צ ד) [בספינה] לא מכר את היציעין ואת הישוי, מל"ם (אונטערבעט, אונטערלאגע) מרבד להציע תחת האדם או תחת חפצים וסחורה.

יקדא (דניאל ז יא) ליקדת אשא (בראנד) ל"ם.

יקיר (מוס' כלים ג) היקירין שמפלן להיות זופת; שם כלי לבשל בו זפת למשוח הספינות.

ירוד (מוס' כלאים ה) הירודין והנעמיות הרי הם כעופות; רש"י פי' על מלת ירוד (מס' גט: עוף ששמו תנים?) והוא שוטה בוכה ומספיד תמיד, ע"כ. ואולי גם הוא א' ממיני בנות יענה, ככתוב "ואבל כבנות יענה".

יורכא (ת"י דברים לד ו) כמו ע' ירקן (כרוצאליט) מין אבן יקר.

ירנקא (ע"ז ל.) מר ירנקא; יין ששורין בו ירקות מרים (ביטטער-קרייטער-וויין).

יריעא (שמוס כז ג) חמש יריען (פאָר-האנג, דעקע, טעפיד); והושאל גם לדפי ספר תורה (באָגען, בלאַטט).

ירעינין (ינו' שביע' ז) הירעינין והבורית והאוהל; מין צמח שלו טבע בורית לכביסה.

ירקנא (מגי צ יז) בשדפונא ובירקונא (קאָרנ-בראנד) מין מכת התבואה.

ישב ל"ם (זכריה יז ו) וישבה ירושלים רוהיג

אנמוכין [ז"ל "אנמוכין" ע"ע] ר' יוסי בר' בון אמר יסוח לי עולשין טרוקסמין עולשי השדה עולשין כו', ופי' הק"ע יסוח לי, הונד לי; אבל שגה בצאורו זה כי גם "יסוח לי" הוא צאור לחזרת גלים נחשב לאחד ממיני המרור, כאשר מלאתי מפורש בירושלמי (פסחים פ"ב) בחזרת חסין בעולשין טרוקסמין, בתמכה נגנידיין, בתרחבינא ר' יוסי בר' בון אמר יסי חלי ובמרור כו'; הרי שהוא אחד ממיני המרור. ויותר נראה שיש לקרוא "אמר ר' יוסי" [והוא שם אמורא] חלי, הוא שם המרור, ועל דעתי הוא ה מ ת ו ק שבמשה (שביעית ג) משייבש המתוק [במפרש שם בירושלמי "סקועה" והוא שם למין הקשוא קאלאקווינט"ע המר מאד, כאשר כתב הר"מ ז"ל שם, והוא מר מאד, ונקרא מ ת ו ק על שם מריחותו כמו שקורין לעיור "סגי נהור"] כי תרנוס מ ת ו ק (שופטים יד יד) חוליא, צע' חל ג.

(רוהיג זיין, שטילל).
ישורי (מוס' ז"ג ד); לעיל בע' יציע;
גם הוא מין מרבר או מכסה
לאדם ולסחורה, כע' שו א וע' תשוית
לקמן.

יתב (חולין סג:); יתבא דעתיה (בע-
רוהיגען); מע' ישב לעיל.

יתם (שמות כג כח) ארמלא ויתם (וויזע);
ובהשאלה (ט"ז יג:); יתמא עביד
רבך הכי (אונבעזאנגען) מבלי שימת
דעת. (זכרות מז). אמן יתוסה.
יתר (מסלים יז יד) והניחו יתרם (הינטער-
לאססען).

יתרון (קסלס ח ג) מה יתרון (פארצוג,
פארטהייל, נוטצען).

כ

כאה כהה כהותא (יחזקאל לז ז)
באכהיותי ית זיו (פערדונגעלן;
בעטריבען).

כאיל (ישעי' מז ח) בסאתא דהות כאיל
(מעססען) ענ' מדידה.

כאן (קדושין טו.) נאמר כאן און
(היער) בע' כא.

כבא (זמחיס קיג:); דמי כבא (קאמא)
עיי"ע כבווי, ובב"ב (עג:); הגי'
"כופתא".

כובא (גיטין סח.) כובא דההיא
ארמלתא (היטטע), בערד
ככא ב.

כובי (יומא יא.) חווק לאקרא דכובי
(געוועללב) כע' כף ח; חווק
למבצר שעל הכפות.

כוביא (סנהדרין גט:); חוט של כוביא,
זבסוכה (נג:); הגיד "בוכיא"
עיי"ע (אינישלאג) חוט של ערב.

כויבא (קדושין פח.) שיחנא זכיבא
(געשוירע).

כבוד (אבות ד) התאודה והכבוד (עהרע);
עהרגייץ).

כבל (שבת מז:); כבול זה איני יורע מה

הוא כו' כפה של צמר תנן כו' כל שהוא
למטה מן השכבה (קאפל, קאפצען)
עיי"ע טבסה לעיל.

כבלא (שבת נד.) דמשתרגא בה כרעא
עד כבלא, בל"צ *cheville*
(קנאכעל) פרק התחתון.

כבלים (ירו' שקלים ז) כמין כובלים היו
עשוין; צ"ל "כובלים"
κοχλιας (שרויבענ-פארמיג) בעגול
סביב.

כבר (ירמ' לח ט) כבר מית באתרא;
בלס"ז כבר (פילויכט, עטווא)
אולי, כמעט.

כבש (מ"א ז כט) עובר כבוש
(זשורלאנדע אין ד' בוי-
קונסט).

כבש ת"י יעלימו (ויקרא כד) יכבשון
(ענטציהען, צוריקהאלטען,
פעהרעהלען).

כבש (זכריה טו) אתכבישו אפך
(פיינסטער, מוטהלאז).

כבשא (קדושין סג:); בשחת דבי
כבשא, עיי"ע בי כבשא.

כבשא (ירו' ז"קו, טס ז"ג ה)
כבשא דאהיני, כמו
"כבסא" (טרויבע) אשכול.

כדו (ז"ר מד) קטע הדין מונטיא מן
כדו; כע' כדון, או "כען" ת' עתה
(יעצט; אלוץ).

כדר (מ"ק יג:); כד מבית הכדר, לקמן
בע' כדר.

כדכיא (ספרי שופטים) ובנית מצור כו'
עשה אתה ממנו תקון
וכדכיאות; יש לגרום "קתון וכדכיאות"
(געפאם-ארטען) פי' לעשות ממנו כלי
תשמיש.

כדנא (מ"ס ח ז) כדנא דדהכא
(קרוג) כד.

כדר (פסחים נה:); הכר מבית
הכדר; כמו "קדר" (טאפ-
פער) עושה כל"ח.

כדר (קס"ר, דברי חכמים
כדרבנות

כדר
של
עיי"
מא)

כה
כו

השא
כו

כו

כו
כו

כו

כד

כי

כי

כי

כח

(א